

REGÉLŐ.

Pesten csütörtökön január 30^{kán} 1840.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Nő- és férjszeszély.

(Novella.)

I.

Na már ugy csak az tehet, ki igen mélyen alszik. Feje, pam-lagpárnák közé merülve, ajkai nyitvák, arcza kipirult, fedetlen nyaka a' fuladásig hátrafeszülve, 's horkolása olly iszonyú, hogy halottakat kürtölhetne vele feltámadás napján.

„Valóban szendereg — mondá magának a' fejénél ülő hölgy, elvetve kötését kezéből — a' pezsgő illatja szörnyen tolodik szá-jából; egy hamar bizonyosan nem fog ébredni.” — És leoldá piros mellszalagját, 's felnyitván az utszaablakot, színes jelét az enyelgő szélbe függeszté. Azután keresztül kasul járta a' szobát; talán nem is léptein járt esze; 's élénk szemeit aránylag osztá-meg a' pam-lag-hős és ablak között, mintha védené az alvó álmait, 's valakit várna az utszáról.

Egyszerre ebnyihogás támadt az udvar felől, mint falun szokott, ha ismerős közeledik a' házhoz. A' hölgy fülig pirula, 's örömtel-jes arcza olly szépen felderült. A' pamlag embere pedig csendessé lön, mintha horkolását mélyebb álom lepte volna-el, 's redőteltjes homloka olly haragosan elkomorult..... „Most alszik már amugy, teljes lelkéből!” — gondolá a' hölgyecske, 's fényellenzéket tön a' pamlag végéhez, hogy ne süssön nap a' kedves szemébe.

Azonban az ajtó megnyílék, 's belépett Kelendi Ákos, izmos ép fiú, a' házi ur birtok- és koczkatársa, 's tiszta jó barátok, mint egymást bor- és vadászatközben nevezni szereték. Most azon-ban aligha barátságos szeszély üzte a' házhoz; mert igen halkan nyomá-be maga után a' kilincset, 's az alvó barát mögött bővérű kar-jaiba ölelte a' házi nőt..... Na, az még mit sem ténne; mert ha a' férj alhatik, miért aggódnék neje tetteiről? 's különben is, ör-ködhetik-e valaki álmában, saját jogai felett? de a' hölgyecske, a'

kis csintalan, gúnyolni is szerette a' legbecsületesb embert, ki után főkött, kéjt, és nyugalmas életet örökölt... Hja! bizony már az csak úgy megy. Ugyan ki kívánna élni, ha még a' hála érzetével is bajlódnia kellene? Hiszen nem káptalan az ember feje, hogy a' boldogságnak közepette még az is eszébe jusson, kitől boldogsága jó.

A' hölgyecske illyesmiken éppen nem is töré kis fejét; hanem repkényző karjait szépen Ákos nyakába függesztvén, hátraomlott fiúrtjeit ellöké téjválláról, hogy tért engedjen Kelendi szeszélyes ajkainak, ki annyi csókba szegte gömbölyű birtokát, a' mennyibe tetszett.

„Csak nézd-el Ákoskám ezt a' pongyola bortömlőt, ismét hogy' általázott mint a' csap; ugyan mondd szerethetnéd-e....?“

„Olly józan angyal, mint te vagy édes Jankám, nemde?“ sugá az orvbarát mosolygó szemekkel, mellyből kiszóllalt a' tagadó válasz.

Kelendi tettére semmi észrevételem. Illyesmi felett előbbutóbb a' törvény, 's büntudat bíraskodik. Hanem Janka szavaira megjegyzem, hogy nem mind arany, mi féylik; 's következésképen vélhetjük részegnek, ki nálunk józanabb, kivált ha, mert szeretnők, hogy úgy legyen; vagy, mert okunk van hinni, hogy miattunk arra vetemült. — Azonban ki vállalná-el fajult nőt tanítani? Azért csak hozzá látok a' történethez, 's azt hiszem, nem álmodtok-el felette.

Tehát, Ákos ugyan csak körüle volt vállalatának, 's mondhatom a' jelenet igen ügyesen ment; látszék, hogy sok próbát tartta belőle. És hogy művészetében semmi ne akadályozza, leölté nyakából agárkorbácsát, 's olly nyájas arcot ölte, minő csak egy áruló baráttól kitelik.

„Az Istenért... ha férjem ébredni találna..... jer a' másik szobába....“ — suttogá csókba törtt szavakkal a' kis ártatlan; 's halkan nyitott ajtón átment, vagy vitetett biztosb helyre.

Utánok uraim nem mehetünk, mert az ajtót bezárták; 's azt ugyan jól is tevék; mert alig öt percz múlva úgy tetszék, mintha a' férj felőli kilincset nyitni akarnák. No de az gyermekség! A' hallóérzék gyakran csal; 's miért ne éppen most? és valóban Ákos így vélekedék, de a' hölgy nem akará hinni állítását; mert a' büntudat sokat nem hagy hinni, mi a' benső nyugalomnak jól esnék. Hű szivecskéjét hangosan verte a' félelem, 's majd utól éré a' kétségbeesés. Minek következtében Ákos vagy akarta vagy nem

megugrott; vagy inkább, hogy az udvarias kifejezések ellen ne vétsünk, szíves volt látogatását máskorra halasztani.

A' dolog rendén vala. A' férj kopogott; a' nő ajtót nyitá.

„Édes Jankám, — mond teljes nyugalommal, szemeit törölve Börvey — biz' ugy elzárod az embert, mintha féltened.”

„Álmodat édes férjem, nem magadat — felelé szeliden az ő s z i n t e nő — ládd, a' kertben valék; nemde bejöhetendett volna valaki?”

„Igaz, igaz!... hadd csókoljalak-meg jóságodért..... de milyen szép piros vagy ma hű angyalom!”

„O hiszen mikor olyan meleg nap van!” — mondá egy kis zavarral, hölgyecskénk; 's a' felelet jobban elpirítá.

„Hm hm! pedig mindig kérlek, hogy ne járj annyit a' napon.”

Börvey a' szomszéd terembe akart átlépni, de véletlenül valamiben megbotlott,

„Ej ej, nézdd kedves, ez Kelendinek agárkorbácsa.... No de hogy' tudsz ollyrendkívül megdöbenni..? hisz' bizonyosan az estve feledé itt; lám darutollas kalapja is amott hever. Tudod, jó kedvében távozek, és szeszélyből útra is eltön egy palaczk somlait.”

A' nő tiszta (?) kebele szabadabban emelkedék; 's mintegy jutalmul enyelgve függött férje tekintetén; vagy tán lélekállapotját kémelte a' szemekben; de ott ugyan mitssem talált, mi a' mondotakkal ellenkeznék.

Beszéltek, társalgottak, mint nő és férj szokott; 's történetesen az utszaablaknál vőnek állást. A' piros kötőlék még most is ott volt feledve,

„Milly angyaljó vagy édes Jankám, — mondá Börvey kedélyes lágysággal — ismerem szalagodat; te ismét lekötéd az ablakernyőt, hogy álmomat fel ne csapkodja a' szél.”

„O Lajos, te minden csekélységet megemlítesz; pedig milly parányi része akaratomnak, 's milly mitssem jelentő gondja vé g e t l e n szerelmemnek.”

Ezt felelé a' nő, ki néhány percz előtt magára zárá előttünk ajtaját. Igen igen... ugyan azon nő.

Elég az, hogy Börvey a' felelettel beérte; 's olyan vig volt, mint csak lehetett. Azonban nőséletével egy furesa sajátágot öröklött. Mihelyt ugynevezett jó k e d v e l ö n, szörnyen ivott; 's ilyenkor mindig Kelendiben keresé és talált bajtársat. Én a' dolog okát nem fürkészem; mert minden nő életnek megvannak a' magatitkai; az egészet csak azért emlitém, hogy megértsétek, miért

hozata-fel jelenleg somlait a' házi ur, 's miért küldé inasát Ákos után? Azonban a' barátság most egyszer csötörtököt adott. Ákos nem jöheté dolgai miatt, 's Börvey mosolyga. Mi is ajkinkra vehetjük egy nemét a' mosolynak, melly alkalmasint különbözni fog a' férjétől.

Itt tán félbenszakadt volna a' történet-folytatása máskorra haladván — de Ákos szeszélye megleetős bakot lött, melly átugorva a' folytatási időközt, összekapcsola jelent és jövőt. Inast küldé tudniillik korbács- 's kalapjáért; ki egyszersmind bizonyos iratocskával is megbízott, mellyet kézsók alkalmával kelle a' házi nő markában felejténie. De az egész kezelés olly ügyetlenül ment véghez, hogy csak az nem veheté észé, ki mindkét szemével vakon születt. Azonban misém történt. Beszéltek, társalgottak tovább, mint nő és férj szokott.

„Elkészítéd-e egy hét alatt vadásztáskámat? Ládd, olly nékülözhetlen! — kérdező Börvey teljes nyugalommal, mintha csak ugy, természetesen ötlött volna nyelvére a' házi tárgy.

„El lelkem, szívesen“ — monda őszinteséggel a' kedves hölgy.

„Kezet reá Jankám!“

Janka balkezét adá; mert jobbájában a' kérdéses iratot tartogatta.

„Jobbodat nyujtsd édesem!“ — szólla kérőleg az udvarias férj, miután egy jó pohár somlait eltemetett.

„A' nő összepirult, és szólni sem tudá. No az igen természetes. A' hölgy fiatal vala; férjét szívéből szereté, 's csoda-e, ha minden érintkezés előtt kéjes zavarba jött? Mit volt tennie? Jobbját od' adá, 's lábaihoz egy darabka papiros esék, melly történetesen írott lapjával fordult felfelé. A' ki észrevette, ezt olvashatá-el;

„Vigyáznunk kell. A' veszély közelebb állhat, mint vélnők. Többé férjed honlétében nem akarlak négy szem közt látni. Ha távozok: a' pincze-szobában.“

„Valamit elejtél kedvesem; talán konyhajegyzék...?“

„Vagy a' mosott ruháké“ — felelt kémelve a' nő 's összegyűrt levelét remegve rejte kebléhez.

Börvey, mind két szemére ép látású volt. De azért misém történt. Beszéltek, társalgottak tovább, mint nő és férj szokott.

„Kár, hogy nincs jelen Ákos barátom; — szólla egykedvűleg többek között, — darabideig nem látandjuk egymást.“

„Hogyan?“ — kérdező meglepetve Janka.

„Székes-városunkba kell mennem. Holnap, törvényfolyam kezdődik. Ügyvédemmel van dolgom, 's a' törvényszék elnökével is értekezniem kell.“

„'S távolléted...?“

„Csak két napomat vieendi-el.“

„De e' véletlen határozat...? meg nem foghatom...!“

„Minő gyermekies agály; biz' éppen olly gyanakodó vagy kedvesem, mint a' ki bűnös. A' dolgot vedd úgy, mint van: egyszerűn. Hiszen minden gondolat egy percz alatt jó, 's az esznehozó percz legyen ez vagy más, az mitsem jelent..... Mondom, el kell mennem kedvesem.“

„'S mikor indulandasz?“

„Egy óra mulva..... Miska!.... fogjon a' kocsis!“

II.

Vállalatom némi bajjal jár, de az mit sem tesz. Az egész dolog magánállva csekély; csak a' szokatlanság nehezíti egy kissé. Hiszen alig van éjféli; még alhatom eleget.

Ezeket egy férfiú gondolá, ki a' sz. andrási, hegyrenyuló telkek felett, bizonyos pinczegádorban, tolvajlámpái szűk fénynél működék. A' pincze, földalatti folyosónak elfalazott része volt, 's ezt a' körüle porig pusztult várnak őslakosai építék vala. A' gádor fölé csinos szobácska volt ivezve szemmel a' Dunára. Tulajdonosa, ki jelenben padlata alatt kinnal foglalkozék, egykor tán sok kójórát élvezve abban. Munkája teljes erőt kívánt; mert homlokára hév csöppekett üzött. Egy mozsárnyi lyukat akart a' granit-boltövbe vésni; hasonlót azokhoz, melyeket az ivheveder- és gyámfalakba már befűrt: de a' kemény kő vagy nem akart engedni ütéseinek, vagy nagyobb forgácsokban pattogott szét, mint a' kinértt kör kívánta. Lámpafény és erő aránylag elfogyott mikorra szándokát végre hajthatá. A' kőforgácsokat köpenyébe sepré; szokott helyökre 'tön minden pincze-eszközt, 's a' belőlzártt ajtót felnyitá, hogy kívülről kucsolhassa-be. A' homlokzat előtti mély uton tajtékozó fogatú hintó állt, melynek kocsisa szokott ülésén mélyen aluvék. A' férfiú felült.

„Készen vagyunk; hajts!“

„Tekintetes uram! lovaink kidöglenek — aggódék a' felzavartt cseléd. — Ma délután Pestre futottak, onnan fel; 's most vissza ismét...?“

„Hajts mondom!“ — kiálta mogorván a' férfiú; 's a' hintó elvágatott. *(Vége következik.)*

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Kék forrás. A' kies völgyéről híres olasz város, Aosta-tól nem meszsze fekszik rétekek 's gesztenyefákkal környezve, St. Marcel falu a' Doria mellett. A' kilátás e' faluból gyönyörű 's egész sz. Bernardig nyúló. A' falu közelében egy rézbánya 's több ritka kő is találtatik; de legnevezetesebb egy, a' rézbányát gyomrában foglaló hegyből ömlő patak, melly egy szikláról a' völgybe zuhog, 's tova kigyózik. E' patak vize kékes színű 's minden, mibelo mártatik, azon színt veszi magára. Valami feltünőbbet képzelni sem lehet, mint egy különféle árnyéklatokba játszó kék zuhatagot. A' patak kövei 's medrének egész feneke, legszebb égszín-kékek; a' part zöld, 's a' haboktól csak legkisebbé érintett tárgyak is halvány ég-kékek. A' viz tajtékja még neveli az árnyéklatok különféslegét, 's ha a' napsugarak habok felett tánczolnak, a' látvány mondanlatlan hatást szülő; akkor minden színű tüzet képzelünk a' sziklák hosszában elsurranni. E' különös patak vize egyébiránt tiszta, átlátszó, sem szaga sem ize nincs, e' mellett hideg és szörnyű mélységből látszik előbuzogni. Ülepzete, mellyet a' kövekre lerak, hegyizöldnek látszik.

A' jelenkori legnagyobb óriás Bostonban lakik: neve Hamilaw, 's magassága 9 láb De e' mellett igen idomtalan; minden lábán, mi még eddig hallatlan, két térde van, 's ő e' térdek mindegyikére leereszkedhetik. Kora: 19 év; apja egy philadelphiai hajós-legény.

A' nelumbium luteum, mellynek gyönyörű virága Nutt al, észak-amerikai fűvész bizonyítványa szerint a' nagy levelű magnoliaé után legnagyobb, 1839-ki nyárhó napjaiban először virágzott Európában, Charley, angol országnak lancasteri grófságában.

Állat-barátság. A' természet kifordul sarkából; a' kutya és macska megbarátkoznak; az állat állatnak védelmére kel. Halljuk! Egy sors-üldözött macskát a' szerencsétlenség szivtelen, kóborló gyermekek kezébe játsza, kik, mint a' „Liverpool Paper“ fejezi-ki magát, illy semmirevaló kegyetlenségen kezdve nem ritkán elvetemültebb pályára tévednek, és szőgyennel végzik életüket. A' kis bakóinasok kínzást kínzásra halmozva, néhány izben megkövezék a' szerencsétlen állatot, ismételt izben pocsolgatóba mártogaták, ütök szabdalák, 's kínzásában gyönyörködének. Több két lábú lény haladt-el a' göröcsösen nyávogó állat mellett a' nélkül, hogy a' szivtelen bakókat szétriasztotta volna; végre egy négy lábú érkezett, melly a' méltatlanságon felboszonkodva, neheztelését egy cleve ugatással kezdő, utóbb a' kinnóknak egyenkénti dühös megrohánása és szétriasztásával végzé. Ezután kivonván a' lankadt, keményen vérzett állatot a' hinárból, diadallal haza vitte, szalmájára fekteté, melléje terült, 's a' nyavalást saját testével melengeté. Midőn a' macska kissé magához tért, körülöls gondolkozott a' gondos kutya. Ez érzékeny jelenet a' háziakat is előcsodíté. Most a' macskát ezek vették ápolás alá; meleg tejet adtak neki, sebeit kimosták, 's élelmezéséről folyvást gondoskodtak. A' macska néhány nap mulva tökélyesen felüdült. Ezóta a' két állat elválaszthatlan barátságban él, 's a' különösség-vadászó Angolok messze földről utaznak Liverpoolba, hogy a' könyörületet ebet láthassák.

Legjobb orvosok. — „Ha válogathat ön az orvosokban, ne mulassza el a' három legjelesebbel megismerkedni, kikhez minden bajában bizonnyal fordulhat. Ezek: derült kedély, mérsékelt mozgás, mértékletesség.“ — E' három orvost ajánlá Dumoulin, korának legjelesebb orvosa. Midőn halálos ágyán feküdt, az őt körülállott és szenderültén sajnálkozó sorsoaihoz követ-

kezőleg szólt: „uraim, három igen jeles orvost hagyok magam után a' világ-
gon.“ A' jelen voltak mindegyike magára érté e' mondást; de mint elcsudál-
koztak, midőn a' haldokló ismét régi themájára tért vissza: 's a' vizet,
mozgást és mérsékletességet nevezé.

Két fejű kigyó. — Amerikából különös természettörténeti tünemény-
ről tesznek említést. Bizonyos Winkle Jakob udvarán egy alig két lábnyi
hosszú, szokatlan vastag kigyót öltek-meg, melynek mindkét végrészén tö-
kélyesen kifejlett feje volt. Ez állat minden irányban mászhatott: azonban elő-
re haladása nem tekerződés által történt, mint más kigyóknál; 's minthogy két
fejénél fogva megfordulnia soha sem kellett, akár mely oldalra könnyen in-
dulhatott. Amerikában, sőt talán a' természetben is, ez az első példány.

KÜLÖNFÉLE.

A' színészek karpit mögött.

A' színészek helyzete valóban sok csalódás alá van vetve. Kötelességeik
kemények 's erősek, a' közönség követelései pedig számosak és tulságosak.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindkét nembeli kardalnokok ke-
vesebb igényt tarthatnak az elnézésre, mint az első színészek: ellenkezőleg.
De amazoknál korán sem olly fontos következményűek a' hibák, mint emezek-
nél. Ha egész kar fűtyöltetik-ki, a' gyalázat egész tömeget éri. A' fűtyölést
senki sem veszi magára, mert a' hibát mindenik szomszédában keresi; 's ha
a' hanyagságnak következménye pénzbüntetés, ujan mentegetődzések, kifo-
gásokkal állnak elő, és elsőtől utolsóig, minden kivétel nélkül, igaztalanság
ellen panasznak.

De érje csak e' gyalázat az első dalnokot vagy színészt, a' történetnek
házon kívül is találkozik viszhangja. A' hirlapok azonnal készek kürtölni a'
hibát, nagyitva előadni a' tévedést, 's vételkedve gáncsolni a' gyarlóságot;
lefestik személyét, gunyos hasonlatokat keresnek, 's a' botlást napi beszéddé
teszik; ez a' jelenkor jelleme. A' szegény művész pedig, kit egy szeszélyes
fűty halálosan sebzett, az álfalak között áll leverve, vigasztalhatatlanul, könyös
szem 's kételkedő szívvvel, neje vagy gyermeke kezét szorítván, mondva: „mi
lesz már most belőlem?“

„Mindennek, ki fizet, szabadságában áll fűtyölni.“ — ez a' szabadelműek
és szélpálok elve. De hány száz elv van, mely ellen ész és emberiség har-
czolnak?

Egyszer állnátok csak a' karpit mögött ti szilaj fűtyölők! főleg, ha kö-
zel állnátok azon művész szívéhez kit olly irgalmatlanul tiportatok-el, látná-
tok kindulta keblök harcát, hallanátok indulatos panaszaikat, — bizonynyal
felhagnátok elégtelenségtök nyilvánításával, szigorú ítéletetökkel 's határtar-
lan uraságokkal, melyet ti egy reményt eltíró örömmel, 's egy gyászos
jövőt összehalmozó nyugottsággal gyakoroltok. Higyjétek, hogy a' színész éjei
nem mindig nyugalomhozók, 's hogy a' színész, midőn őt a' tapszaj által egé-
szben magán kívül ragadottnak hiszitek, így szól önmagához: „remélj, de resz-
kess; holnap talán eszébe jut valakinek benned olly gáncsot keresni, mi téged
nem is mint színészt, hanem mint világpolgárt jelöl, 's kifűtyölnek; és te, ki
ma megtapsoltatál, koszorúkat nyertél, holnap bukni fogsz.“ — Színésznek
öröme soha sem teljes felhőtlen. De menjünk további

„Mit hirdettek mára?”

„Borgia Lucretiát!”

„Annál jobb!”

„Annál rosszabb; én igen fáradt, 's rekedt is vagyok.”

„Erről majd jelentést tesznek.”

Mi haszna ennek? — Hasonló jelentések, ha a' dalnok vagy színész rekedtsége mellett még páholyban is bátorodik magát mutatni, közönségesen tövis a' szemben, 's a' közönség — füttyöl.

„Igen, de az már ismer téged. — Mind való; de a' közönség néha néha szeszélyes 's igaztalan; ha történetből hangom kiesuklik, azt mondják, szerfelett elöttem magam', — hogy hangom naponként veszt csengéséből 's tisztaságából; — 's ah, a' közönség nem tudja, mi egy dalnok torka. O, bár csak dalnok ne volnók!”

De menjünk még tovább!

Még is tovább? Hol is maradtunk?

„Emberekre van szükségem — mond fejét vakarva a' rendező Két áldozat-szolga, ugyan annyi vadász. — Ne huzzátok-fel a' kárpitot!”

Történetből megbetegszik egyik áldozat-szolga; ezt más által kell kipótolni. Egyik vadász elmarad; mást kell helyébe tolni. A' kárpit fölmegy, a' két helyettes egy betűt sem tud négy szerepéből, 's a' helyett hogy jobbra mennének, balra fordulnak; és a' közönség — füttyöl, az előadást rosztalja. 'S ez onnan származik, mivel a' kárpit mögötti tért nem látta, a' színpad között történeteket nem tudja.

Valamint a' régi Rómiaiak évenként bebocsáttattak valamely szent ereklje megszemlélésére: ugy kellene a' közönséget is, kevés pillanattal játék kezdete előtt, a' színpad méhébe tekinteni hagyni.

Itt két statista vitatkozik az elsőseg felett; amott spanyolnak öltözött negyven granátos 's ugyan annyi török kaczagja egymást; más oldalon egy Sylphide piourette-jeit próbálva orsóként forog; kissé tovább egy boszús disztó a' sziklakat 's tornyokat hányja veti. Más szegletben egy bassista hangja tisztaságát, a' tenorista pedig roudade-jait próbálja; egy lépéssel tovább egy kardalnok ruhája hosszúságán aggódik; háta mögött pedig egy boszús kardalnok káromkodik, 's kárhooztatja a' világot, mivel jelenésről elkésteért megbüntetteték. 'S ezen férjfi, nő-, gyermek-raj között foglalatosan futosó gépnököket láthatni, kunyhók leszagatásában, erdös vidék kesztésében, sánczásban 's várépítésben munkálkodókat, és mindent, mi utjokban áll, széket, asztalt, embert irlalom nélkül ledöntöket.

És e' zürből még is valóság lesz, mint a' teremts előttiből; a' város felépül, a' várat árkok védik, a' kunyhók megnépesednek, 's erdők kiirtatnak. A' kárpit föllebben, mindenki helyén áll, 's tehetsége szerint tisztét teljesíti, és a' közönség — füttyöl: füttyöli a' színészek, gépnökök, zenészeket, igazgatót, darabot, és — mas nap ujra kezdi.

A' színház belseje, az az, a' kárpit mögötti tér, bármí vidámnak tetszik is, korán sem olly kellemes, mint némellyek hiszik. Bár csak egyszer meggyöződnék erről a' közönség!

Németből

KLESTINSZKY LÁSZLÓ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.